

Bremanger kommune
6721 Svelgen

1.6.2023

Merknad til dispensasjonssøknad for stenging av via ferrata Hornelen

Vi viser til sak på Bremanger kommunes [nettsider](#), der nevnte søknad er lagt ut med merknadsfrist 2. juni. Norges klatreforbund mener Bremanger kommune ikke kan gi en slik dispensasjon fra vedtatt reguleringsplan, ettersom vilkårene for å gi slik dispensasjon ikke er oppfylt. Vi vil grunngi dette i det følgende.

Om Norges klatreforbund

Norges klatreforbund (NKF) er paraplyorganisasjonen for klatresport i Norge og representerer over 30.000 organiserte klatrere, fordelt på over 200 klatreklubber. NKFs formål er å fremme klatresporten i Norge og å representere den internasjonalt. NKF skal virke for en sikker og naturvennlig utvikling av klatresporten. Norges klatreforbund er et særforbund og medlem i Norges Idrettsforbund og Norges Olympiske komite.

Vårt standpunkt til saken

Norges klatreforbund har ikke tidligere uttalt seg om eller gitt innspill til planene for bygging av via ferrata på Hornelen, men allikevel fulgt med og holdt seg oppdatert på planene gjennom media og offentlig tilgjengelig informasjon. Vi har registrert at det er utarbeidet en reguleringsplan for området og at det i denne klart kommer frem at via ferrataen skal være tilgjengelig for allmenn bruk.

Etablering av via ferrata er omstridt i klatremiljøet, både på grunn av store naturinngrep i urørt natur og fordi det bryter med allemannsretten når utbyggere ønsker eksklusivitet med stenging av anlegget for allmennheten for å tjene mest mulig penger på anlegget. En av våre klatreklubber med tilhørighet i Nordfjord har uttalt seg negativt til bygging av anlegget: <https://www.fjt.no/debatt/i/dnygro/via-ferrata-paa-hornelen-er-ein-tabbe>. Vi er også svært bekymret for sikkerheten ved dette værutsatte anlegget og dermed for at de av våre medlemmer som er engasjert i alpine redningsgrupper må ta byrden ved redning når uhell og ulykker skjer i dårlig vær. Denne bekymringen blir desto større når vi leser tiltakshaverens nokså oppsiktsvekkende begrunnelse for at dispensasjon er nødvendig av hensyn til sikkerhet og «merkevare».

Bremanger kommunes prosess med reguleringsplan og krav om tilgjengelighet for allmennheten dersom en via ferrata etableres, mener vi har vært ryddig og et eksempel til etterfølgelse for andre utbyggere, men når man nå i sluttspurten ønsker å gå bort fra kravet om allmenn tilgjengelighet vil vi gi våre synspunkter på dette.

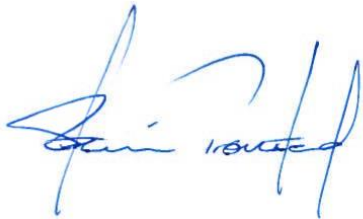
1. Allemannsretten står sterkt i Norge. Den er nedfelt i friluftslovens §2 og sikrer at enhver har rett til å ferdes i naturen forutsatt at det ikke finnes andre lovfestede begrensninger eller forbud (friluftslovens §19). Dette sikrer allmennhetens rett til å ferdes på stier, oppkjørte skiløyper, klatreruter etc., og er en viktig forutsetning for friluftslivet i Norge. Til og med i et alpinanlegg gir allemannsretten tilgang til å kjøre fritt i de preparerte løypene – det er kun den motoriserte heisen man må betale for. I forslaget om stenging av via ferrata Hornelen for allmennheten vil allemannsretten bli tilsidesatt til fordel for kommersiell drift av anlegget. Det vil legges opp til en eksklusiv og betalt bruk av via ferrataen som kun kommer de ressurssterke og betalingsvillige til gode på bekostning av andre grupper.
2. Plan- og bygningsloven §19-2 har tydelige vilkår knyttet til muligheten for å gi dispensasjon. Første vilkår er at hensynet bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, ikke må bli vesentlig tilsidesatt. I denne saken blir, som vi har angitt over, allmenhetens mulighet for friluftsliv tilsidesatt på bekostning av kommersiell virksomhet. Dette må klart kunne ansees å være i strid med det første vilkåret, og etter vår mening vil ikke lovens første vilkår være ivaretatt.
3. Lovens andre vilkår er at fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene. Utgangspunktet for dette vilkåret er da at en dispensasjon må være til fordel for allmennheten, og ikke utelukkende til fordel for private interesser. NKF er, som tidligere påpekt, av den mening at med stengning blir via ferrata anlegget ikke til fordel for allment friluftsliv, all den tid det ikke vil være mulig å bedrive allment friluftsliv der. Hvis en dispensasjon innvilges vil den aktiviteten som bedrives i dette anlegget begrense seg til å være næring og turisme. Avstanden mellom disse formålene er også bakgrunnen for at en tillatelse her betinger dispensasjon. Om anlegget la opp til allment friluftsliv, ville formålet vært i tråd med reguleringsplanen og dispensasjon ville da ikke vært nødvendig.
4. Det er også verd å merke seg at dersom reguleringsplanen hadde lagt opp til at allmennheten skulle stenges ute fra via ferrata-anlegget, hadde man allerede i starten møtte en bølge av motstand. Når man nå i siste liten vil sette allemannsretten til side, skaper det et inntrykk av at allmennheten har blitt ført bak lyset og at det aldri var noen hensikt å bygge et anlegg som skulle være åpent for allmennheten. Plan- og bygningslovens formålsbestemmelse vektlegger bærekraftig utvikling, forutsigbarhet og langsiktige løsninger. Dersom planene om å stenge anlegget for allmennheten hadde vært gjort kjent tidlig i prosessen, ville alternativvurderingene og medvirkningsprosessene kunne vært reelle og hatt en annen dimensjon og et annet utfall enn de har hatt til nå.
5. Det argumenteres med at en stenging av via ferrataen for allmennheten er nødvendig av sikkerhetshensyn. Vi vil gjøre oppmerksom på at det finnes et stort antall klatrere med utstyr og kompetanse til å ferdes i bratte fjellvegger, både med og uten via ferrata-anlegg. I Norge er enhver i utgangspunktet selv ansvarlig for sin egen sikkerhet, med enkelte unntak som kommer frem av relevant lovverk. På samme måte som på vanlige klatreruter vil en person som aktivt velger å gå på tur i

et via ferrata-anlegg selv være ansvarlig for sin egen sikkerhet og selv måtte gjøre vurderinger av egne ferdigheter, utstyr og anleggets tilstand. Informasjon om hva man kan forvente og hva som kreves for en tur opp via ferrata Hornelen vil være det viktigste sikkerhetsfremmende tiltaket i dette tilfellet.

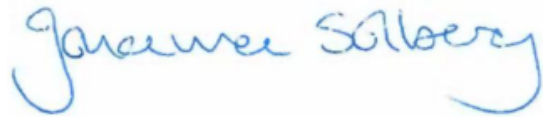
6. Med flere millioner i offentlig støtte er det bygd et anlegg som man ønsker å stenge for offentligheten til fordel for kommersiell turisme. Dette rimer ikke overens med allmennhetens forventninger til offentlig pengebruk og burde i seg selv være et argument for å ikke innvilge dispensasjonssøknaden.
7. Det argumenteres også med at en avstengning av anlegget vil være positivt for merkevarebygging. Vi vil i den anledning anføre at det mest kjente via ferrata anlegget i Loen er ikke stengt for allmennheten, og tror at en stor del av verdiskapningen rundt dette anlegget også kommer fra turister som går turen på egen hånd uten guide og bidrar til lokal verdiskapning gjennom overnatting og kjøp av andre tjenester. Disse turistene vil utebli om via ferrata Hornelen gjøres om til en eksklusiv betalingstjeneste.

Oppsummert mener vi Bremanger kommune ikke kan gi dispensasjon fra vedtatt reguleringsplan, da vilkårene for å gi slik dispensasjon ikke er oppfylt

Med vennlig hilsen

Stein Tronstad
President

Johanna Solberg
Generalsekretær